

Nr 145.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till avlöningar vid överståthållarämbetet och länsstyrelserna samt angående den civila regionala beredskapsorganisationen.

(3:e avd.)

Avlöningsanslagen.

Överståthållarämbetet: Avlöningar. I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln (punkt 162, s. 308—311 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 januari 1951) föreslagit riksdagen att dels besluta att å personalförteckningen för överståthållarämbetet uppföra ytterligare två kontorsbiträdestjänster i Ca 8, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för ämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52, dels ock till Överståthållarämbetet: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 935 000 kronor.

Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 2 990 000 kronor.

För kansliavdelningarna beräknas ett ökat medelsbehov av sammanlagt 5 100 kronor. Såsom ersättare för en å Stockholms stads lönestat uppförd förste kontorsskrivartjänst, vilken indragits vid löneregleringen för överståthållaren den 1 oktober 1949 och vars innehavare varit överståthållarens handsekreterare, har ämbetet anställt ett icke-ordinarie kanslibitråde med avlöning från förevarande anslag, för vilken medel tidigare icke beräknats. Enligt beslut av Kungl. Maj:t må vidare 1 500 kronor per år disponeras till kostnader för vissa portvaktsgöromål vid överståthållarens tjänstebostad. Beloppet har icke inräknats i anslaget för budgetåret 1950/51. Å andra sidan uppstår viss kostnadsminskning till följd av löneklassförändringar. Med hänsyn till den reglerade befordringsgången böra två kontorsbiträden överföras på ordinarie stat.

I fråga om skatteavdelningen beräknas 14 900 kronor för uppflyttningar i reglerad befordringsgång och 16 200 kronor för löneklassuppflyttningar. Å andra sidan nedgår medelsbehovet med i runt tal 100 kronor genom minskning av vissa personliga lönefyllnader.

Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har anslagsposten till avlö-

ningar till övrig icke-ordinarie personal nedräknats med 80 000 kronor. Av minskningen falla 25 000 kronor på kansliavdelningarna och 55 000 kronor på skatteavdelningen.

Anslaget har sålunda nedräknats med tillhoppa 55 000 kronor.

Länsstyrelserna: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 164, s. 313—316) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen angivna ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52, dels ock till Länsstyrelserna: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 22 600 000 kronor.

Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 23 195 000 kronor.

Det av 1948 års länsstyrelseutredning avgivna betänkandet angående länsstyrelsernas organisation och ställning inom länsförvaltningen — som remissbehandlats — är f. n. föremål för övervägande inom inrikesdepartementet. I avbidan på resultatet härav och med hänsyn till nu rådande statsfinansiella läge kan departementschefen icke tillstyrka framlagda förslag om personalökning. Han räknar med att under nästa budgetår en viss reduktion skall kunna ske i fråga om personalen på priskontoren. Vid utgången av innevarande budgetår beräknas samtliga länstrafikledarbefattningar vara avvecklade.

Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträden med skriv- och kontorsgöromål böra 33 extra ordinarie sådana biträden fr. o. m. nästa budgetår erhålla ordinarie tjänster i Ca 8. En tjänst som landskontorist på övergångsstat i Ca 19 bör avföras från personalförteckningen.

Anslagsposten till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat har höjts med 153 000 kronor, under det att medelsbehovet för avlöningar till tjänstemän å övergångsstat beräknas nedgå med 25 000 kronor.

Medelsanvisningen till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har reducerats med ett något större belopp än som svarar mot en treprocentig nedräkning. Posten föreslås minskad med 660 000 kronor till 11 020 000 kronor.

Anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt till rörligt tillägg ha nedräknats med 5 000, resp. 58 000 kronor.

Sammanlagt har anslaget alltså nedräknats med 595 000 kronor.

I promemoria den 10 april 1951 har inrikesdepartementet därefter anmält, att en landssekreterare genom lagakraftvunnen dom den 20 februari 1951 dömts att för falskdeklaration böta visst belopp till kronan samt vara

suspenderad från sin befattning som landssekreterare under en månad. Han anses icke böra kvarstå såsom landssekreterare i länet. I promemorian föreslås därför, att han i sin nu innehavda tjänst fr. o. m. den 1 juli 1951 överföres å övergångsstat med tjänstgöringsskyldighet enligt Kungl. Maj:ts bestämmande. Avsikten vore, att tjänstgöringsskyldigheten tills vidare skulle fullgöras vid civilförsvarsstyrelsen, som därigenom vunno en välbehörlig förstärkning av sina administrativa arbetskrafter. Å personalförteckningen för länsstyrelserna borde bland tjänstemän å övergångsstat upptagas 1 landssekreterare i Ca 37.

Den civila regionala beredskapsorganisationen.

I propositionen nr 149 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 16 mars 1951, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade riktlinjer för en civil regional beredskapsorganisation, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1951/52 bestrida kostnaderna för organisationen från avlöningsanslagen till överståthållarämbetet och länsstyrelserna.

I propositionen har redogjorts för ett av utredningen rörande länsstyrelsernas krigsorganisation avgivet betänkande angående den civila regionala krigsorganisationen ävensom för en skrivelse från utredningsmannen angående krigssjukvården m. m.

Departementschefen framhåller inledningsvis, att frågan om ett allmänt regionalt organ för den ekonomiska försvarsberedskapen under de senaste åren aktualiserats i olika sammanhang. Han föreslår nu, att länsstyrelsen skall fungera som ett sådant allmänt regionalt organ. Arbetsuppgifterna inom den ekonomiska försvarsberedskapen anses böra fördelas mellan länsstyrelserna och övriga regionala organ efter samma principer, som gälla för de centrala myndigheterna. Detta skulle innebära, att de olika detaljplaneringarna skola handhas av de organ, som syssla med motsvarande fredsoppgifter, medan länsstyrelserna skola svara för erforderliga detaljplaneringar på återstående områden samt hålla sig informerade om och samordna samtliga ekonomiska försvarsberedskapsåtgärder inom länet. Verksamheten måste emellertid till en början ske försöksvis. Det bör tillses, att dubbelarbete i olika instanser undvikas.

Vid utformandet av länsstyrelsens organisation för ärenden rörande det ekonomiska försvaret bör man — fortsätter departementschefen — i nuläget begränsa sig till en stomme för en krisorganisation, som i en mera kritisk situation kan fungera efter kort varsel. I ett akut krigsläge bör man räkna med att verkställighetsåtgärderna sammanhållas i länsstyrelsens regi. Han förordar, att tills vidare inom varje landskansli inrättas en särskild underavdelning (sektion) för ärenden rörande den ekonomiska försvarsberedskapen, vilken bör stå under ledning av en härför förordnad sakkun-

nig. Till denna underavdelning böra vidare knytas fyra särskilda sakkunniga för frågor rörande konsumtionsregleringar, jordbruksproduktion, industri och bränsleförsörjning.

Även i fråga om sjukvårdsresursernas utnyttjande och fördelning inom länen under krig erfordras en enhetlig ledning genom länsstyrelserna. Redan i fred måste länsstyrelsernas sjukvårdsdetalj tilldelas viss personal för att följa planläggningen för verksamheten i krig, och den ansvarige ledaren för förberedelsearbetet — detaljens föreståndare — utses.

I syfte att åstadkomma en samordning beträffande planläggningen av de civila försvarsuppgifterna och för att i krig möjliggöra en civilmilitär samverkan förordar departementschefen, att vissa län sammanföras till civilområden, i stort sett sammanfallande med de nuvarande militärområdena. Till befälhavare inom sådant civilområde skall utses en landshövding. Civilbefälhavarna föreslås skola utses fr. o. m. den 1 juli 1951. Någon särskild personal till deras förfogande anses icke nu erforderlig.

Beträffande kostnaderna anför departementschefen följande.

Enligt utredningens förslag skulle chefen för länsstyrelsens ekonomiska försvarssektion erhålla ett arvode av 1 200 kronor för år. Med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning föreslår jag, att detta belopp höjes till 2 400 kronor. I det fall, att chefen utses bland länsstyrelsens befattningshavare, bör särskilt arvode ej utgå. Till de fyra, till nämnda avdelning knutna sakkunniga föreslår jag ett dagarvode av 25 kronor.

Förste provinsialläkare, som utsetts till chef för länsstyrelsens hälso- och sjukvårdssektion, bör ej åtnjuta särskilt arvode. Utses annan, som ej är skyldig att biträda länsstyrelsen, räknar jag med en årlig ersättning av 1 500 kronor.

Kostnaderna för arvoden skulle enligt mina beräkningar sålunda komma att uppgå till sammanlagt omkring $(25 \times 2\,400 + 4 \times 25 \times 10 \times 25)$ 90 000 kronor. Härtill torde böra läggas ett belopp av förslagsvis 10 000 kronor för arvoden åt föreståndare för hälso- och sjukvårdsdetaljen. Sammanlagda kostnaderna torde sålunda kunna uppskattas till $(90\,000 + 10\,000)$ 100 000 kronor. Arvodena torde få bestridas från överståthållarämbetets och länsstyrelsernas icke-ordinarieposter. Anslagen torde icke böra uppräknas i anledning härav.

I övrigt räknar jag ej med några särskilda kostnader för nästa budgetår.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag med avseende å anslag till avlöningar vid överståthållarämbetet och länsstyrelserna. Med anledning av innehållet i inrikesdepartementets promemoria den 10 april 1951 förordar utskottet, att å personalförteckningen för länsstyrelserna å övergångsstat uppföres 1 landssekreterare i Ca 37. Härvid förutsätter utskottet att alla möjligheter noga tillvaratagas att framdeles finna annan ordinarie tjänst, till vilken ifrågakvarande landssekreterare kan förflyttas.

Av den i propositionen nr 149 lämnade redogörelsen framgår, att försvarsförberedelserna på det ekonomiska området i huvudsak handhas av de myndigheter, som syssla med motsvarande fredsproblem. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap åvilar att handha detaljplaneringen på de områden, där andra lämpliga statliga centralorgan icke finnas, samt att leda, övervaka och samordna försvarsförberedelserna. Länsstyrelserna handha redan vissa uppgifter beträffande den ekonomiska försvarsberedskapen, främst trafikplanläggningen och beredskapsuppgifterna på livsmedelsområdet.

Vad i propositionen anförts om behovet av ett allmänt regionalt organ för den ekonomiska försvarsberedskapen har utskottet icke funnit övertygande. Enligt utskottets uppfattning kan nuvarande ordning — i varje fall vid en relativt restriktiv målsättning för verksamheten — icke under fredstid anses otillfredsställande. Denna ordning synes fördenskull i princip böra bibehållas, medan länsstyrelsernas egentliga krigsorganisation endast bör planläggas på sådant sätt, att en länsstyrelse vid förbindelseavbrott under krig i erforderlig grad kan övertaga de centrala myndigheternas uppgifter och åstadkomma den nödvändiga samordningen inom länet. Härför erfordras icke under normala förhållanden någon utvidgning av länsstyrelsernas nuvarande befattning med de ekonomiska försvarsberedskapsuppgifterna eller någon förstärkning av deras organisation utan endast att landshövdingarna — på sätt redan i regel torde ske — skaffa sig en allmän överblick över försvarsberedskapsuppgifternas handhavande och aktuella ställning i länen.

Om utskottet såsom framgår av det anförda alltså icke kan ansluta sig till den av departementschefen uttalade uppfattningen att länsstyrelsen redan i fredstid i princip skall fungera som ett allmänt regionalt organ för den ekonomiska försvarsberedskapen, finner utskottet det å andra sidan välbetänkt att de problem, som kunna uppkomma i ett akut krigsläge, i nuvarande världspolitiska situation penetreras ute i länen. Detta synes lämpligen kunna ske inom den av departementschefen föreslagna underavdelningen (sektionen) på varje landskansli för ärenden rörande den ekonomiska försvarsberedskapen. Utskottet tillstyrker alltså att en sådan underavdelning tillfälligt inrättas inom varje landskansli. Sektionens uppgift bör vara att uppgöra planer för krigsorganisationen inom länet i händelse av ett förbindelseavbrott under krig, och denna uppgift bör slutföras under loppet av ett eller högst ett par år. Därefter böra sektionerna icke draga några kostnader, utan förpuppas för att kunna träda i verksamhet i ett ytterligare skärpt läge. Underavdelningarna böra, såsom departementschefen framhållit, vid en realistisk planering utgå ifrån ett begränsat program. Angelägenheten härav framstår än tydligare med den snäva tidsbegränsning av arbetet, som utskottet förordat. Utskottet understryker departementschefens uttalande, att det bör tillses att dubbelarbete i olika instan-

ser undvikas. I anslutning till departementschefens uttalande, att han räknar med att man från näringslivets och olika organisationers sida kommer att medverka till ett lämpligt personalval liksom till att länsstyrelsens verksamhet på detta område över huvud underlättas, vill utskottet uttala önskemålet att de tillfälliga underavdelningarna (sektionerna) undersöka, om icke verksamheten för den ekonomiska försvarsberedskapen i ett tänkt krigsläge helt eller delvis skulle kunna handhas av näringslivets egna organisationer utan att länsstyrelserna betungas därmed i vidare mån än att landshövdingarna fortlöpande informeras om tänkta eller vidtagna åtgärder.

Vad angår departementschefens förslag i fråga om krigssjukvården m. m. vill utskottet i anslutning till nyss återgivna tankegång uttala, att de provisoriska försvarsberedskapsavdelningarna på landskanslierna synas böra undersöka, om icke den lokala verksamheten för krigssjukvården kan handhas av en kvalificerad representant för landstinget och landstingsfria städer i paritetiskt samråd med förste provinsialläkaren i länet, utan att länsstyrelsens medverkan påkallas.

Erforderliga föreskrifter om de provisoriska försvarsberedskapsavdelningarnas verksamhet böra meddelas i administrativ ordning.

Utskottet anser i likhet med departementschefen att en planläggning inom den civila försvarsberedskapens område, begränsad till allenast det enskilda länet, icke är till fyllest. Fördenskull och då den av utskottet förordade begränsningen av planläggningsverksamheten inom länen icke minskar behovet av större enheter finner sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, att större regionala enheter skapas, som i stort sett sammanfalla med nuvarande militärområden och som böra kallas civilområden. Vad departementschefen anfört därom, att en landshövding — med angivna undantag — bör utses till civilbefälhavare i varje civilområde och att civilbefälhavarna böra utses fr. o. m. den 1 juli 1951, har ej givit utskottet anledning till erinran.

Departementschefens förslag, att på civilbefälhavaren i fred huvudsakligen skall ankomma att hålla sig underrättad om de olika myndigheternas inom området planläggningsverksamhet och att samla material härom finner sig utskottet böra tillstyrka. Utskottet utgår härvid från att verksamheten bedrivs i så föga betungande former som möjligt och att materialet — som självfallet endast bör vara av översiktlig natur — icke tillåtes bli alltför omfattande. Då den bitrådeshjälp, som kan visa sig erforderlig, bör kunna tillhandahållas av vederbörande länsstyrelse, finner utskottet i likhet med departementschefen någon särskild personal till civilbefälhavarens förfogande icke vara erforderlig. Huruvida en heltidsanställd kanslichef kan bliva erforderlig torde, såsom departementschefen framhållit, få avgöras när civilområdena krigsorganiseras, vilket enligt utskottets mening icke bör ske förrän i ett krigsläge.

Vad departementschefen anført i fråga om kostnadsberäkningarna har icke givit utskottet anledning till annat uttalande än att ifrågakommande arvoden — därest de befinnas böra utgå jämväl efter budgetåret 1951/52 — även då synas böra bestridas från överståthållarämbetets och länsstyrelsernas icke-ordinarieposter.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för överståthållarämbetet uppföra två nya kontorsbiträdestjänster i Ca 8;

II. fastställa följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, <i>förslagsvis</i>	50 500
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 686 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	10 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	884 700
5. Representationsbidrag till överståthållaren ..	15 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	288 600

Summa förslagsanslag kronor 2 935 000;

III. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna, vilka angivits av utskottet;

IV. godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat:

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	596 000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	8 368 000
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	193 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsvis</i>	10 000

b. Ersättning till militärassistenter, <i>förslagsvis</i>	66 000	
c. Ersättning till inkvarteringsche- fer, <i>förslagsvis</i>	9 000	85 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	11 020 000	
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänste- män (representationsbidrag till landshöv- dingarna), <i>förslagsvis</i>	135 000	
7. Tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>	13 000	
8. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 190 000	
<u>Summa förslagsanslag</u>		kronor 22 600 000;

V. beträffande riktlinjerna för en civil regional bered-
skapsorganisation godkänna vad utskottet anfört;

VI. bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1951/52
bestrida kostnaderna för organisationen från avlöningsan-
slagen till överståthållarämbetet och länsstyrelserna;

VII. för budgetåret 1951/52 under elfte huvudtiteln såsom
förslagsanslag anvisa

1) till *Överståthållarämbetet*: *Avlöningar* 2 935 000 kronor;

2) till *Länsstyrelserna*: *Avlöningar* 22 600 000 kronor.

Stockholm den 11 maj 1951.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 144.

RESERVATIONER:

1) av herrar *Lundgren*, *Ståhl* och *Thapper*, vilka ansett, att utskottet
bort tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför

dels utskottets yttrande fr. o. m. det stycke på s. 8, som börjar med orden
»Vad i», t. o. m. det stycke på s. 10, som slutar med orden »länsstyrelsernas
icke-ordinarieposter», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Vad i propositionen anförts om behovet av ett allmänt regionalt organ
för den ekonomiska försvarsberedskapen har utskottet funnit övertygande.
Utskottet anser sig alltså böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.»

dels ock utskottets hemställan under V. bort ha följande lydelse:

»V. beträffande riktlinjerna för en civil regional beredskapsorganisation godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 16 mars 1951 anfört;»

2) av herr *Andersson* i Malmö.
